

9 Jsem stromem¹

CÍL: Propojení s přírodou, porozumění důležitosti druhové a věkové rozmanitosti lesa, rozvoj empatie, představivosti.

ČAS: 30 min.

POMŮCKY: Text pro pedagoga

POSTUP: Pro hru je dobré najít prostor, kde je vykácený i vzrostlý les, v ideálním případě i s křovinami, nebo nízkým náletovým porostem – hrát se bude na jejich pomezí. Učitel žáky vyzve, aby si každý našel místo, které se mu líbí. Žáci se mohou postavit na pařez, mezi vzrostlé stromy atd. Ovšem tak, aby dobře slyšeli pedagogovo vyprávění.

PŘÍLOHA: Příběh Život stromu

Jste nyní semínkem stromu. Sedněte si na bobek. Spadli jste do půdy, kde tiše odpočíváte a čekáte, až přijde jaro. Už ho cítíte... Sluníčko začíná více hřát. Půda je po zimě nasycená vodou z tajícího sněhu, a to vás konečně společně se sluníčkem povzbuzuje k probuzení. Vaše ochranná slupička pukne a vy vystrčíte první kořínek. Hledáte jím cestičku do půdy, k matce Zemi, která bude hýčkat vaše kořeny celý život. Vzhůru, směrem k nebi, nyní začínáte vypínat stonek a první lístečky. Stonek se pne vzhůru, raší na něm další a další lístečky. Valem jich přibývá, začínáte sílit, růst výš a výš... (žáci se pomalu napřimují). Vytahujete se k nebi, košatíte své větve a natahujete je vzhůru ke slunci, aby dokázaly zachytit co nejvíce světla. Necháváte sebou proudit energii přírody. Kořeny, kterých je nyní už také mnohem větší množství, čerpáte vodu a živiny z půdy kolem sebe. Cítíte v sobě energii půdy? Zavnímejte své nohy a své kořeny, jimiž jste vrostli do země. Energie vámi proudí vzhůru kmenem, až do koruny, která je nyní už obrovská a nese spoustu větví i lístků. Každý jeden lísteček přijímá energii shora, od Slunce.

Začíná se zvedat vítr. Přichází silné větry. (Pedagog fouká a máchá rukama.) Ohýbáte se pod náporu větru, vaše listy mocně šumí. Přichází velká bouře, liják a všichni a všechno je mokré. Dopadají na vás velké kapky vody. Zmítáte se ve vichřici, zakoušíte, co vše snese vaše silné, pružné tělo. Několik vašich větví vítr polámal, některé stromy vyvrátil. Část z vás je dobře schovaná mezi starší stromy a sílu větru tolik nepociťuje. Ti, kdo zůstali pevně stát, cítí spojení se zemí. Vítr slábne a po bouři nastane opět klid. Vydechnete úlevou.

V mlázi se objevilo stádečko srnek. Přišlo se napást. Má rádo mladé šťavnaté výhonky stromků. Dosáhnou na ty mladoučké, jako jste vy. (Učitel prochází mezi stromy a dělá, že ochutnává jejich větvičky. Těch, které jsou ukryté mezi mlázím jiných stromů, si nevšímá a nechá je být, případně ochutná jen mlázi stromů, které ukrývají žáka.)

Přichází léto... Teploty každým dnem stoupají. Občas přijde prudký silný déšť, při němž spadne spousta vody. Zvláštní ale je, že se této vody nedokážete pořádně napít. Spadne, rychle oteče a nebo se odpaří. Nestihne se vsáknout hlouběji do půdy, kde máte kořeny a odkud potřebujete vláhu brát v dalším období sucha. Někteří z vás umí s málem vody hospodařit dobře, jiní z vás dlouhým suchem trpí, málem uschnou a uhynou.

**SPOLEČNĚ S DĚTI
PROTI SUCHU**

**Iceland
Liechtenstein
Norway grants**

**VZDĚLÁVACÍ A KULTURNÍ
CENTRUM
ALŠTEK BROUMOV**

Živá voda
ROMULÉ PRO NÁMŮ VODY DO NÁMŮ

PRAMENY
ZÁKLADNÍ ŠKOLA

**Namsos kommune
Nåvmesjenjaelmien tjelste**

Projekt With children against drought financován z Programu Vzdělávání Fondů EHP

Začíná se ochlazovat. Nastává podzim, který vám přináší úlevu od horka. Chystáte se na zimu. Listnaté stromy barví své listy do nádherných barev. Nakonec lísteček po lístečku odhodíte svůj šat k zemi, aby vás v zimě příliš netížil sníh, který by se na vašich lístečcích zachytil a mohl při velkém množství polámat vaše větve. Jehličnaté stromy si své jehličky ponechají, větve jehličnanů směřují k zemi a polámání pod tíhou sněhu jim tolik nehrozí.

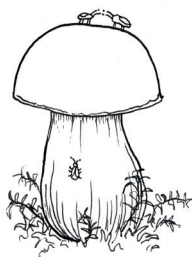
Ukládáte se k zimnímu spánku. Svou energii a mizu stahujete do kořenů pod zem, kde nemrzne. Budeme doufat, že vás srnky v zimě neobjeví a neokousají příliš mnoho vašich větviček. Klidný zimní spánek všem a hodně štěstí. Všichni potřebujeme, aby u nás vyrostlo co nejvíc stromů. Už víme, proč jsou pro nás tolik důležité.

REFLEXE: Pedagog svolá žáky do kruhu a ptá se, jak se cítili jako strom, jakým stromem byli? Pak jak se na svých místech během bouře a silných větrů cítili? Byli chráněni, nebo s nimi vítr divoce cloumal? Čím to bylo? Chránily někoho okolo stojící vzrostlé stromy, mezi nimiž se schoval? Kdo byl na nechráněném místě a cítil vítr opravdu silně, čím to bylo? Ulomil někomu vítr větev, špičku? Vyvrátil někoho? A co když přišly srnky, kdo se bál srnek? Bylo to jako při hře na schovávanou? Byl někdo tak dobře ukrytý mezi ostatními stromky, že ho srnky přehlédly? Nebo se jim nechtělo ke stroměčku prodírat maliním a ostružiním? A co potom, když přišlo horko? Komu bylo dobře a kdo se potil a trápila ho žízeň? Komu vydržela voda déle? Některé stromy si se suchem dokáží poradit lépe. Mají na to své figly, např. líska, javor, platan, olše, habr. Jiným je však při velkém suchu ouvej – (smrkům, modřínům, borovicím...). Snadno je napadá hmyz, např. kůrovec, kterému se za sucha nemají sílu bránit. A kde by se mohlo v lese držet více vody – uvnitř lesa, nebo na holině? Ve stínu stromů a keřů, nebo tam, kam intenzivně svítí sluníčko?

Pedagog se pomocí vhodných otázek snaží přiblížit dětem vhodné stanoviště pro růst nových stromů.

SEMENÁČCI

V půdě s dostatkem vláhy a živin se uchytí a vyklíčí semínko dřeviny, kterému se na stanovišti určitého charakteru daří. Každý druh dřeviny má odlišné životní nároky a každý také plní různé funkce. Například smrk ztepilý je dřevinou odolnou, které k životu dostačují chudší půdy, a zvládne poměrně drsné klima. Naopak buk lesní si svými kořeny sahá mnohem hlouběji pro živiny, kterých vyžaduje více než smrk ztepilý. Když jarní slunce probudí semínka, zanedlouho je půda pod ochranou mateřského porostu jakoby posypaná drobnými semenáčky. Mateřský porost plodí nové stromky, ale také je jako kabát chrání před přímým sluncem, mrazem a jinými nepříznivými vlivy. Takové mikroklima dokáže částečně nahradit i porost odumírajících stojících stromů. Malé stromky musí co nejrychleji vyrůst a nepodlehnout tlaku rychle rostoucích travin, ostružin nebo kapradí, které by jim omezily přísun světla a vody. Lesní buřeň (přízemní rostliny, které se rychle rozpínají na plochách určených k zalesnění a konkurují člověkem žádoucím rostlinám – např. maliní, ostružiní aj.) a také zvěř, která s oblibou spásá šťavnaté vrcholky mladých stromů, počet budoucích zdravých a statných stromů přirozeně snižují. Kompaktní lesní porost pak tvoří jen zdraví a silní jedinci, které si příroda vybrala proto, aby až do svého konce poskytovali obyvatelům lesa úkryt, potravu a kyslík.²

**SPOLEČNĚ S DĚTI
PROTI SUCHU**

**Iceland
Liechtenstein
Norway grants**

**VZDĚLÁVACÍ A KULTURNÍ
CENTRUM
KLÁSTER BROUMČOV**

Živá voda
ROMULÉ PRO NÁVRAT VODY DO NÁHRAJ

PRAMENY
ZÁKLADNÍ ŠKOLA

**Namsos kommune
Nåvmesjenjaelmien tjelste**

Projekt With children against drought financován z Programu Vzdělávání Fondů EHP